

Saksframlegg

Dato: 05.06.2015
Arkivref: 2012/3744-19459/2015 / K54

Saksbehandler: Hans Fløystad

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
15/87	Fylkesutvalget	23.06.2015

HØRINGSUTTAELSE TIL OTRA SMÅKRAFTPAKKE

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon til Melefallet II småkraftverk i Bygland, Tveterråni kraftverk og Veringsåe kraftverk i Bykle kommune, og Uppstad kraftverk og Straume kraftverk i Valle kommune.
2. Flårendfossen kraftverk i Valle er i strid med forslag til regional plan for vassdrag. Det varsles innsigelse mot at det gis konsesjon til denne utbyggingen.
3. Bjørnevatt kraftverk i Valle er planlagt i et trekkområde for villrein og er strid med Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei. Tiltaket er også i konflikt med automatisk fredet kulturminne (jernvinneanlegg). Med begrunnelse i villreininteressene varsles det innsigelse mot at det gis konsesjon til denne utbyggingen.
4. I henhold til § 9 i kulturminneloven må undersøkelsesplikten oppfylles for Veringsåe kraftverk og Tveterråni kraftverk i Bykle, og Bjørnevatt kraftverk i Valle.

Behandling i fylkesutvalget - 23.06.2015:

Inger Løite ble innvilget permisjon ved behandling av denne saken.

.....

Björgulv S. Lund stilte spørsmål om habilitet på grunn av sitt arbeidsforhold i Agder Energi som er medeier i Otra Kraft AS.

Han ble enstemmig erklært habil.

.....

Knut A. Austad fremmet følgende forslag:

Punkt 1 - som fylkesrådmannens innstilling inkludert Flårendsfossen kraftverk og Bjørnevatn kraftverk i Valle kommune.

Punkt 2 og 3 i fylkesrådmannens innstilling strykes.

Punkt 4 i fylkesrådmannens innstilling blir nytt punkt 2.

Nytt punkt 3: Konesjonsmyndighetane må vurdere ev. avbøtande tiltak ved tiltaka.

.....

Tellef Inge Mørland fremmet følgende forslag:

Endringsforslag i punkt 1: Flårendfossen kraftverk i Valle tas inn.

Punkt 2 strykes.

Fylkesrådmannens punkt 3 blir punkt 2.

Fylkesrådmannens punkt 4 blir punkt 3.

Nytt punkt 4: Austads forslag om avbøtende tiltak støttes.

.....

Votering:

Ved alternativ votering mellom Austads forslag og Mørlands forslag, ble Austads forslag vedtatt med 4 mot 4 stemmer med fylkesordførers dobbeltstemme.

Dermed ble følgende vedtatt:

1. Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon til Melefallet II småkraftverk i Bygland, Tveiteråni kraftverk og Veringsåe kraftverk i Bykle kommune, og Uppstad kraftverk, Straume kraftverk, Flårendsfossen kraftverk og Bjørnevatn kraftverk i Valle kommune.
2. I henhold til § 9 i kulturminneloven må undersøkelsesplikten oppfylles for Veringsåe kraftverk og Tveiteråni kraftverk i Bykle, og Bjørnevatn kraftverk i Valle.
3. Konesjonsmyndighetane må vurdere ev. avbøtande tiltak ved tiltaka.

2. SAMMENDRAG

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ber Aust-Agder fylkeskommune om uttalelse til t konsesjonssøknader for 7 småkraftverk i Bygland, Valle og Bykle kommuner. Fylkeskommunen har vurdert søknadene i forhold til relevante regionale planer, kulturminner og allmenne interesser knyttet til friluftsliv, landskap og næring.

Fylkesrådmannen vurderer generelt småkraftutbygging som positivt både for Setesdalsregionen og for fylket som sådan. Utbygging vil bidra til verdiskapning og utnytte naturgitte fortrinn for produksjon av fornybar energi, og samsvarer godt med målsettingen i Regionplan Agder 2020.

Fylkesrådmannen anbefaler at det gis konsesjon til Melefallet II småkraftverk i Bygland, Tveiteråni kraftverk og Veringsåe kraftverk i Bykle kommune, og Uppstad kraftverk og Straume kraftverk i Valle kommune. Fordelene ved disse tiltakene anses større enn ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt av disse vassdragsinngrepene.

Flårendfossen kraftverk i Valle kommune inngår i en vannstrekning som er prioritert krevet inn til revisjonsbehandling i vannforvaltningsplanen. En utbygging av et småkraftverk i Flårendfossen kan motvirke de effektene en ønsker å oppnå gjennom tiltak i de store kraftverkene Hekni og Brokke. Dette småkraftverket er uforenlig med vannforvaltningsplanen og fylkesrådmannen anbefaler at det varsles innsigelse mot at det gis konsesjon til Flårendfossen kraftverk.

Bjørnevatn kraftverk i Valle er planlagt i et særlig viktig og godt dokumentert trekkområde for villrein. Utbygging av dette småkraftverket kan gi negative virkninger for villreinstammen på Setesdal Austhei og er klart strid med retningslinjene i Heiplanen og denne planens formål om å se villreinsens store arealbehov i sammenheng. Fylkesrådmannen anbefaler at det varsles innsigelse mot at det gis konsesjon til Bjørnevatn kraftverk.

3. Bakgrunn for saken

3.1. Søknader om konsesjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt konsesjonssøknader for 8 småkraftverk i Bygland, Valle og Bykle kommuner. NVE har etablert nye saksbehandlingsrutiner for småkraftverk og behandler derfor disse søknadene samlet.

Presentasjon av omsøkte tiltak:

Melefallet II småkraftverk - Melefallet AS, Bygland kommune:

Melefallet II kraftverk vil forlenge rørgata, bygge et nytt inntak og bygge på kraftstasjonsbygget for Melefallet minikraftverk i Meleåni. Det nye kraftverket vil utnytte et fall på 75 m fra inntaket på 279 moh. til kraftstasjonen på 204 moh. Tilløpsrøret blir 1080 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,6 MW og en produksjon på 4,0 GWh årlig.

Tveiteråni kraftverk - Clemens Kraft AS, Bykle kommune:

Tveiteråni kraftverk vil utnytte et fall på 170,5 m fra inntaket på 801 moh til kraftstasjonen på 634,5 moh. Tilløpsrøret blir 1700 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Det må bygges ny permanent veg for tilkomst til kraftstasjonen på 350 m og en midlertidig veg langs rørgata opp til vassinntaket. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,9 MW og produksjon på ca. 4,1 GWh årlig.

Veringsåe kraftverk - Veringsåe Kraft AS, Bykle kommune:

Veringsåe kraftverk vil utnytte et fall på 56 m fra inntaket på 910 moh. til kraftstasjonen på 854 moh. Tilløpsrøret blir 580 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Det må bygge ny permanent veg for tilkomst til kraftstasjonen på 300 m og en midlertidig veg langs rørgata opp til vanninntaket. Kraftverket vil ha en installert effekt på 1,83 MW og en produksjon på 5,4 GWh årlig.

Bjørnvatn kraftverk - Clemens Kraft AS, Valle kommune:

Bjørnvatn kraftverk vil utnytte et fall på 83 m fra inntaket på kote 764 til kraftstasjonen på 681 moh. Tilløpsrøret blir 1100 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Det må bygges ny permanent veg for tilkomst til kraftstasjonen og midlertidig veg langs rørgata opp til vanninntaket. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,0 MW og en produksjon på 6,2 GWh årlig.

Uppstad kraftverk - Uppstad Kraftverk AS, Vale kommune:

Uppstad kraftverk vil utnytte et fall på 224 m fra inntaket på kote 820 til kraftstasjonen på kote 596. Tilløpsrøret blir 1100 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Det går en permanent veg til planlagt kraftstasjon. Det vil bygges en midlertidig veg langs rørgata opp til vanninntaket. Kraftverket vil ha en installert effekt på 0,994 MW og en produksjon på 5,7 GWh årlig.

Flårendsfossen kraftverk - Otra Kraft AS, Valle kommune:

Flårendsfossen kraftverk er et elvekraftverk som vil utnytte eksisterende minstevannføring i Otra. Kraftverket vil nytte et fall på 18 m fra inntaket i eksisterende betongterskel på kote 275 til kraftstasjonen på kote 257. Tilløpsrøret blir 950 meter langt og er planlagt som en tunell på hele strekningen. Tilkost til inntaket vil skje via båt fra Floren. Eksisterende privatveg til skytebanen på Hovet er planlagt forlenget ca. 60 m frem til kraftstasjonen. Kraftverket vil ha en installert effekt på 2,9 MW og en produksjon på 10,6 GWh årlig.

Straume kraftverk - Straume Kraftverk AS, Valle kommune:

Straume kraftverk vil utnytte et fall på 402 m fra inntaket på kote 653 til kraftstasjonen på kote 251. Det er søkt om å regulere Svartetjørn 2 m mellom kote 651 og kote 653. Tilløpsrøret blir 2500 meter langt og er planlagt nedgravd på hele strekningen. Det vil bli behov for en ca. 250 m lang permanent veg inn til inntaket. Eksisterende veg kan brukes som tilkomst til kraftstasjonen. Kraftverket vil ha en installert effekt på ca. 4 MW og en produksjon på 11,7 GWh årlig.

NVE ber høringspartene om å vurdere hver enkelt sak for seg, men også samlet belastning for området. NVE har satt høringsfrist til 7.7.2015 og har berammet sluttbefaringer før de tar sine endelige beslutninger i september.

Søknader med beskrivelser og utredninger for det enkelte tiltaket foreligger på [NVEs oppslagsløsning](#) for vannkraftsaker.

3.2 Lovverket og fylkeskommunens rolle

De omsøkte vassdragstiltakene kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdragene og må derfor ha konsesjon etter vannressursloven. Denne loven har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann. Tiltakene krever også tillatelse i henhold til energiloven mht. drift og bygging av kraftverkene med koblingsanlegg og kraftlinjer.

NVE har forvaltningsmessig ansvar for alle konsesjonspliktige kraftverk, og vedtaksmyndighet for de omsøkte småkraftverkene i Otrapakken. Dette forvaltningsansvaret omfatter hele prosessen, fra meldinger og søknader til oppfølging i byggetiden og tilsyn etter idriftsettelsen.

Energianlegg trenger ikke behandles etter plan- og bygningsloven, og det er ikke lenger krav om reguleringsplan. For å ivareta intensjonen bak innsigelsesinstituttet i plan- og bygningsloven, er det innført bestemmelser i energi- og vassdragslovgivningen om innsigelse og klagerett, jf. vannressursloven § 24. Fylkeskommunen har i henhold til disse bestemmelsene innsigelsesrett. Eventuell innsigelse må varsles i høringsperioden.

Tiltaket krever godkjenning etter kulturminneloven hvor det i henhold til § 9 kan pålegges undersøkelsesplikt før anleggsstart. Fylkeskommunen er myndighet. Fylkeskommunen har som regional myndighet særlig ansvar for å vurdere tiltakets virkning for kulturminner, friluftsliv og allmenne interesser. Som regional utviklingsaktør vil fylkeskommunen vurdere tiltaket med hensyn til verdiskapning og samfunnsøkonomi, og hvordan tiltaket forholder seg til regionale planer.

Fylkeskommunen skal særlig vurdere søknadene i forhold til relevante regionale planer, kulturminner og allmenne interesser knyttet til friluftsliv (herunder jakt og fiske), landskap og næring.

3.3 Tidligere vedtak og andre føringer

Det er et nasjonalt mål å redusere klimagassutslippene med 30 % innen 2020 i forhold til 1991-nivå, hvor 2/3 av kuttene skal tas innenlands. EUs fornybardirektiv forplikter Norge til å øke fornybarandelen i energibruken. Norge har innført felles el-sertifikatsystem med Sverige som til sammen skal sikre utbygging av 26,4 TWh fornybar kraftproduksjon i de to landene innen utgangen av 2020. Norge vil oppfylle sine krav som følger av EUs fornybardirektiv dersom målene i det felles sertifikatsystemet nås. Inntekter fra salg av elsertifikater er en vesentlig forutsetning for lønnsomheten i omsøkte småkraftverk.

I Regionplan Agder 2020 har man satt seg mål om at regionen skal bli et lavutslippssamfunn. Det skal blant annet legges til rette for økt produksjon av fornybar energi. Klimahensyn skal være et overordnet hensyn som vektlegges i forbindelse med alle politiske beslutninger i landsdelen.

Energiplan Agder har følgende målsetting: *Innen 2020 skal det produseres ytterligere 2 TWh ny fornybar kraft- og varmeproduksjon på Agder.* Planen synliggjør at dette vanskelig oppnås uten betydelig vindkraftproduksjon. Det er gitt konsesjon til 7 vindkraftverk i Agderfylkene med samlet årsproduksjon på 1,7 TWh, men bare 2 er satt i drift og der er stor usikkerhet mht. realisering av konsesjonsgitte vindkraftprosjekter. Bygging av småkraftverk vil bidra til at målene i Energiplan Agder kan nås.

Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen) gir mål og retningslinjer for framtidig forvaltning av villreinen i planområdet. Planområdet omfatter høyereliggende deler av Bygland, Valle og Bykle kommuner. I hensynsonene "Nasjonalt villreinområde" og "Villrein" er det strenge retningslinjer mht. ivaretagelse av villreininteressene. Det er anført følgende retningslinjer for kraftproduksjon: *Ny eller utvidelse av eksisterende kraftutbygging eller kraftlinjer bør unngås. Unntak kan gjøres for tiltak som ikke innebærer inngrep av vesentlig negativ betydning for villreinen. Disse vurderingene forutsettes avklart gjennom konsekvensutredninger etter relevant lovverk.*

Regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder er utarbeidet i tråd med vannforskriften og plan- og bygningsloven. Regional plan for vannforvaltning skal vedtas i fylkestingene i Aust-Agder, Vest-Agder, Telemark og Rogaland i løpet av juni 2015, og oversendes Kongen i statsråd for endelig godkjenning. Planen fastsetter miljømål for vannforekomstene i regionen, og skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen jf vannforskriften § 29, siste ledd.

Miljømål og planlagte tiltak må tas med i vurderingen av konsesjonssøknadene. Når det gjelder fysiske inngrep i vassdrag generelt, er utgangspunktet i vannforskriften at miljømålet for vannforekomsten skal nås, jf §§ 4-6. På visse vilkår, for eksempel stor samfunnsnytte, kan § 12 åpne for ny aktivitet eller nye inngrep, selv om disse medfører nedsatt miljøtilstand eller at miljømålet ikke nås. Vurderingene etter § 12 skal sikre at aktiviteter og tiltak er så bærekraftige og miljøtilpassede som mulig.

Aust-Agder fylkeskommune ber NVE vurdere om de omsøkte tiltakene enten medfører at miljømålene i §§ 4 - 6 ikke nås, eller at tilstanden forringes. Dersom dette er tilfelle kommer § 12 i vannforskriften til anvendelse.

3.4 Regionale naturinngrep knyttet til omlegging av norsk og europeisk energiforsyning

I saker som denne må en avveie de ulike rollene og målene fylkeskommunen har. Konfliktene knyttet til kulturminner, landskap, friluftsliv og naturmiljø må veies mot den regionale verdiskapningen og mål for fornybar kraftproduksjon.

Adapt Consulting AS har i en rapport¹ beskrevet hvor viktig sørnorsk regulerbar kraftproduksjon er for utbyggingen av uregulerbar fornybar kraftproduksjon (sol og vind) i EU, og at Norge vil kunne motta overskudd av kraft fra EU i perioder med stor vindkraftproduksjon og lavt forbruk, og eksportere i perioder med ugunstig vind og høyt forbruk. Rapporten sannsynliggjør at Agder vil ha en viktigere rolle i framtidens kraftsystem med å balansere kraftforsyningen enn med å eksportere fornybar kraft. [Rapport fra Adapt Consulting \(2014\)](#) om kraftutveksling med Europa mot 2050 understreker dette. Den samfunnsøkonomiske gevinsten ved subsidiert kraftproduksjon (salg av el-sertifikat) for eksport til Europa vurderes som lav (kap. 2.3). Kraftinvesteringer på Agder fører til store og skjæmmende naturinngrep med hensyn til tiltak som nett, transformatorer, vannmagasiner, pumpekraft, vannkraft og vindkraft. Satsingen på kraftutveksling med Europa tilsier at det er større grunn til å ofre naturverdier for utbygging av kraftlinjer, regulerbar vannkraft og pumpekraft enn for vindkraft og uregulerbar vannkraft slik tilfellet er for de omsøkte småkraftverkene.

3.5 Problemstillinger

Fylkeskommunen skal vurdere samlet virkning av den omsøkte Otra-pakken og gi anbefaling til NVE om vedrørende konsesjon og aktuelle avbøtende tiltak for hvert enkelt av de 7 omsøkte småkraftverkene.

---

¹ Kraftutveksling -en gjennomgang av kraftutvekslingsprosjekter fra Agder i et samfunns- og privatøkonomisk perspektiv. 13.desember 2010.

4. Forslag til løsning og konsekvenser

4.1 Generelt

Utredningene viser for samtlige søknader at de mest positive konsekvensene ved utbygging vil være knyttet til lokal verdiskapning, sysselsetting og kommunal økonomi, samt produksjon av fornybar kraftproduksjon.

Utredningene viser jevnt over at de negative konsekvensene er små, men dette må veies opp mot at de positive sidene ved hvert enkelt anlegg også jevnt over er små. En skal likevel merke seg at småkraftverk har relativt stor lokal betydning for næringsliv og bosetting i forhold til utbygging av store vannkraft- og vindkraftprosjekter. HSF Rapport 1/12 "Småkraft og regionaløkonomisk vekst" viser at dette særlig er tilfelle når grunneier selv bygger ut og driver kraftverket.

En har i denne saken ikke lagt graden av lokalt eierskap til grunn for vurderingene.

4.2 Faglige vurderinger knyttet til den enkelte konsesjonssøknad

Melefallet II småkraftverk - Melefallet AS, Bygland kommune

Områdene er befart, dels visuelt, dels med kart. Etter fylkesrådmannens vurderinger er ikke tiltaket i strid med regionale planer eller regionale allmenne interesser. Kulturvernseksjonen finner svært lite potensial for funn av kulturminner og vil derfor ikke kreve nærmere undersøkelser i henhold til kulturminnelovens § 9.

Tveiteråni kraftverk - Clemens Kraft AS, Bykle kommune

Etter fylkesrådmannens vurderinger er ikke tiltaket i strid med regionale planer eller regionale allmenne interesser. Potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner er stort. Ved etableringen av dammen ved den nærliggende Sarvfossen ble det registrert automatisk fredete kulturminner. Kulturminnelovens § 9, undersøkelsesplikten må oppfylles.

Veringsåe kraftverk - Veringsåe Kraft AS, Bykle kommune

Områdene er befart med kart. Området ligger i leveområde for villrein og delvis innenfor "Hensynssone nasjonalt villreinområde" i Heiplanen. Dersom det tas nødvendige villreinhensyn i anleggsfasen og i driftsfasen ligger det til rette for tiltaket kan gjennomføres uten vesentlig negativ betydning for villreinen. Forutsetningen for unntak fra retningslinjene om å unngå inngrep er derfor til stede. Området grenser opp til regionalt viktige friluftsområder og reiselivsområde. Tiltaket bør kunne gjennomføres uten vesentlig negative virkninger for disse interessene. Sannsynligheten for funn av automatisk fredete kulturminner er tilstede og undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 må oppfylles.

Bjørnvatn kraftverk - Clemens Kraft AS, Valle kommune

Tiltaket er i strid med Heiplanen hvor området inngår i "Hensynssone villreine" og "Hensynssone trekkområde". Dette er et "spesielt viktig" (Naturbase) og godt dokumentert

trekkområde for villreinen². Bjørnevatnsområdet er en flaskehals for vårtrekk for villreinen på Setesdal Austhei. Vinterstammen i dette villreinområdet på 2370 km² teller ca. 1800 dyr. Vinterbeitene er nord på Austheia, mens de fleste simlene trekker sørover på seinvinteren til kalveområdene sør for Bjørnevatn (områdene rundt Mjåvatn og Straumsfjorden er mye brukt). Trekket går hovedsakelig vest for Bjørnevatn i området hvor småkraftverket er planlagt. Reinen trekker nordover på seinsommeren og tidlig høst, men da i langsommere tempo og langs mindre definerte trekkruiter. Områdene vest for Bjørnevatn er mye brukt også da.

Etableringen av Rv 45 på 1960-tallet, og en stadig ekspanderende hyttebygging fra 1970-tallet og fremover har lagt hindringer for tidligere brukte trekkruiter³.

Godkjente hytteplaner og påregnelig utbygging både øst og vest for Bjørnevatn utgjør en trussel for villreintrekket. Området vest for Bjørnevatn er viktig for bestandsstørrelse og arealbruk for hele villreinstammen på Setesdal Austhei. Det bør derfor ikke gjøres ytterligere terrenginngrep eller genereres mer ferdsel til dette området. I søknaden foreslås det avbøtende tiltak ved at anleggsarbeidet legges utenfor vårtrekket, og ved at aktivitet ved kraftverket holdes på et minimum i driftsperioden. Fylkesrådmannen anser ikke dette som tilstrekkelig fordi det fortsatt vil være risiko for at småkraftverket kan bidra til vesentlige ulemper for villreinstammen på Setesdal Austhei.

Bjørnevatn er et viktig friluftsområde, det er etablert rasteplass og to turstier i tiltaksområdet. Omsøkt småkraftverk kan forringe opplevelsesverdiene knyttet til landskap (Edlandsfossen) og villrein både som jaktobjekt og naturattraksjon.

Tiltaket er i konflikt med automatisk fredet kulturminne, et jernvinneanlegg med id 70278. Plassering av rørgaten på utsiden av sikringssonen på 5 meter slik det legges opp til i søknaden, er ikke tilstrekkelig hensyntaken til kulturminnet, jf kulturminnelovens § 6 og 3. I dette området er det registrert stor aktivitet fra jernalder og middelalder, og potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner er meget stor. Undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 må oppfylles.

Ut fra konfliktene med Heiplanen og villreinens trekkområde foreslås det innsigelse til tiltaket.

Oppstad kraftverk - Oppstad Kraftverk AS, Valle kommune

Oppstad kraftverk ligger i randsona til Setesdal Vesthei Ryfylkeheiene landskapsvernområde. Stortinget har vedtatt at det kan gis bygging av kraftverk med installert effekt inntil 1 MW i slike tilfeller. Oppstad kraftverk ligger like under den grensen. Utbyggingen berører også Verneplan for vassdrag I fra 1973 og "Hensynssone Nasjonalt villreinområde" i Heiplanen. Områdene er befart kart. Området er berørt av en rekke tunge tekniske tiltak knyttet til Brokke-utbygginga. Etter fylkesrådmannens vurderinger er tiltaket ikke til skade for biologisk mangfold, friluftsliv, vassdragsnatur og villrein som de berørte verneplanene og Heiplanen har til formål å ivareta, heller ikke andre allmenne interesser anses skadelidende i særlig grad.

---

² Strand, O., Panzacchi, M., Jordhøy, P., Van Moorter, B., Andersen, R., og Bay, L. A. 2011. Villreins bruk av Setesdalsheiene. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2006-2010. - NINA Rapport 694.

³ Jordhøy, P. 2005. Villrein og hyttebygging i Setesdal Austhei. NINA-minirapport 106.

Kulturvernseksjonen finner svært lite potensial for funn av kulturminner og vil derfor ikke kreve nærmere undersøkelser i henhold til kulturminnelovens § 9.

Flårendsfossen kraftverk - Otra Kraft AS, Valle kommune

Områdene er befart med kart. Tiltaket er i strid med forslag til regional plan for vannforvaltning i vannregion Agder (vannforvaltningsplanen). I vannforvaltningsplanen er Otravassdraget ved strekningen Brokke, Hekni, Byglandsfjord prioritert innkrevet til revisjonsbehandling. Denne strekningen er også gitt prioritet 1.1 i den nasjonale rapporten "Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022" (rapport 49:2013, utarbeidet av NVE og Direktoratet for naturforvaltning).

Hovedformålet for den ønskede revisjonen av Brokke og Hekni er å sikre blekas frie vandring forbi Brokke. En utbygging av et småkraftverk i Flårendsfossen kan motvirke de effektene en ønsker å oppnå gjennom tiltak i kraftverkene Hekni og Brokke. Flårendsfossen kraftverk vil medføre mindre vannføringen og kan lage vandringshindre på den omsøkte strekningen.

I vannforvaltningsplanen er vannforekomsten hvor kraftverket er planlagt, vurdert til å være "sterkt modifisert vannforekomst", og den har miljømålet godt økologisk potensial.

Her fra tabellen i vedlegg 1 til vannforvaltningsplanen:

Vannforekomst ID	Vannforekomstnavn	Påvirkningstype	Kommentar økologisk potensial	Vannområde
021-1009-R	Otra - Flåren til Rysstadbassenget	Med minstevannsføring	GØP: Sikre fiskens frie vandring forbi Brokke (hindre innvandring i tunnelutløpet). Forhindre luftovermetning nedstrøms Brokke.	Otra

I den regionale prioriteringen av vassdrag med kraftanlegg er følgende beskrevet om den aktuelle strekningen i Otravassdraget:

Otravassdraget (Brokke, Hekni, Byglandsfjord):

Dette omfatter midtre deler av Otravassdraget, og er leveområde for den relikte laksearten Byglandsbleke. Den var på det nærmeste forsvunnet som følge av kraftutbygging og forsurening, men ved hjelp av diverse tiltak har den i senere år igjen fått noe naturlig rekruttering. For å få etablert blekestammen igjen i hele sitt tidligere omfang og leveområde må det gjøres tiltak som forbedrer fiskens opp- og nedvandring, gyteområder, reduserer faren for stranding og faren for surt vann.

Det er skissert et opplegg med kalking av sideelver, tiltak for å lede fisken forbi inn- og utløpene til kraftverkene (Brokke og Hekni) og mer miljøtilpasset vannføring. Viktig er også tiltak for å hindre luftovermetning nedstrøms Brokke. Engangstiltakene er vurdert å være i størrelsesorden 20-30 mill. kroner, men med mye lavere krafttap enn ved Q95 minstevannføring.

Det er knyttet friluftssinteresser til området som foretrukket lokal badeplass. Disse vil bli negativt berørt slik planen foreligger.

Ut fra konfliktene med Vannforvaltningsplanen foreslås det innsigelse til tiltaket.

Kulturvernseksjonen finner svært lite potensial for funn av kulturminner og vil derfor ikke kreve nærmere undersøkelser i henhold til kulturminnelovens § 9.

Straume kraftverk - Straume Kraftverk AS, Valle kommune

Etter fylkesrådmannens vurderinger er ikke tiltaket i strid med regionale planer eller regionale allmenne interesser. Det er registrert et automatisk fredet kulturminne i form av slaggrester etter jernvinneproduksjon på området id 162565. Deler av deponiet er tenkt plassert på/ved det automatisk fredete kulturminne. Etter befaring i området kan det konstateres at området nå er oppdyrket og det automatisk fredet kulturminnet er tapt. Kulturvernseksjonen har derfor ingen merknader. For resten av tiltaket er det foretatt en befaring og kulturvernseksjonen finner sannsynligheten for ytterligere funn for svært liten og frafaller dermed kravet om undersøkelser i henhold til kulturminnelovens § 9.

5. Konklusjon

Fylkesrådmannen vurderer generelt småkraftutbygging som positivt både for Setesdalsregionen og for fylket som sådan. Den omsøkte småkraftpakke med 7 kraftverk er beskjeden i forhold til den utbyggingen som allerede har funnet sted og vil ikke endre området i vesentlig grad. Utbygging vil bidra til verdiskapning og utnytte naturgitte fortrinn for produksjon av fornybar energi, og samsvarer godt med målsettingen i Regionplan Agder 2020.

Fylkesrådmannen anbefaler at det gis konsesjon til Melefallet II småkraftverk i Bygland, Tveteråni kraftverk og Veringsåe kraftverk i Bykle kommune, og Uppstad kraftverk og Straume kraftverk i Valle kommune. Fordelene ved disse tiltakene anses større enn ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt av disse vassdragsinngrepene.

Flårendfossen kraftverk i Valle kommune inngår i en vannstrekning som er prioritert krevet inn til revisjonsbehandling i vannforvaltningsplanen. En utbygging av et småkraftverk i Flårendfossen kan motvirke de effektene en ønsker å oppnå gjennom tiltak i de store kraftverkene Hekni og Brokke. Dette småkraftverket er uforenlig med vannforvaltningsplanen og fylkesrådmannen anbefaler at det varsles innsigelse mot at det gis konsesjon til Flårendfossen kraftverk.

Bjørnevatn kraftverk i Valle er planlagt i et særlig viktig og godt dokumentert trekkområde for villrein. Utbygging av dette småkraftverket kan gi negative virkninger for villreinstammen på Setesdal Austhei og er klart strid med retningslinjene i Heiplanen og denne planens formål om å se villreinens store arealbehov i sammenheng. Fylkesrådmannen anbefaler at det varsles innsigelse mot at det gis konsesjon til Bjørnevatn kraftverk.